

DREPT PENAL ȘI PROCESUAL PENAL

CZU: 343.265.5

DOI: 10.5281/zenodo.4309019

RELUAREA URMĂRIII PENALE DUPĂ DISPARIȚIA TEMEIURILOR DE SUSPENDARE

Tatiana VIZDOAGĂ,
dr., conf.univ., formator INJ
<https://orcid.org/0000-0002-7783-5247>

Valeriu BODEAN,
drd., lector univ., USM
<https://orcid.org/0000-0003-3473-8153>

SUMAR

Deoarece suspendarea urmăririi penale este o instituție procesuală distinctă, care presupune sistarea temporară, de către procuror, a activității de colectare a probelor prin mijloacele și procedeele probatorii, fără rezolvarea determinantă sau definitivă a cazului investigat, devine necesară studierea procedurii de reluare a urmăririi penale după suspendare, cu identificarea rolului distinct al fiecărui subiect procesual abilitat cu asemenea atribuții.

La fel de importante sunt și discuțiile cu privire la temeiurile și termenele în care urmărirea penală poate fi reluată, dar și cele referitoare la acțiunile ulterioare redeschiderii procedurii ce fusese oprită provizoriu.

RESUMPTION OF THE CRIMINAL PROSECUTION AFTER ITS SUSPENSION

SUMMARY

As the suspension of the criminal investigation is a distinct procedural institution, which implies the temporary cessation, by the prosecutor, of the activity of collecting evidence by means and evidentiary procedures, without resolving or final resolution of the investigated case, it becomes necessary to study the procedure of resuming the criminal investigation after its suspension, with the identification of the distinct role of each procedural subject empowered with such attributions.

Equally important are the discussions on the grounds and deadlines within which the criminal investigation can be resumed, but also those regarding the actions subsequent to the reopening of the procedure that had been temporarily suspended.

Namely the approach of these aspects is the object of the article presented below, with the value of exposing some opinions that, certainly, can and must be discussed, taking into consideration not only the theoretical aspects, but also the existing practice in this segment.

Key-words: *suspension and resumption of criminal prosecution, prosecutor, investigating judge, limitation period.*

Anume abordarea acestor aspecte constituie obiectul articolului prezentat mai jos, cu valoare de expunere a unor opinii care, cu siguranță, pot și trebuie puse în discuție, având în vedere nu doar aspectele teoretice, dar și practica existentă pe acest segment.

Cuvinte-cheie: *suspendarea, reluarea urmăririi penale, procuror, judecător de instrucție, termen de prescripție.*

Suspendarea urmăririi penale este reglementată de art. 287¹ Cod de procedură penală [1], deși acest termen nu este definit în lege, presupunându-se, probabil, că însăși noțiunea de *suspendare* este suficient de clară.

DEXI-ul definește *suspendarea* ca *întrerupere, suprimare (temporară)* [3, p. 1944], această accepțiune fiind și cea atribuită de legiuitor.

Definiția cea mai simplă a suspendării urmăririi penale este o *întrerupere temporară*, în cursul căreia nu se efectuează acțiuni de urmărire penală [9, p. 268].

Într-o altă interpretare, suspendarea urmăririi penale este o *întrerupere* impusă de lege a realizării acțiunilor de urmărire penală, pe temeiurile prevăzute de Codul de procedură penală [11, p. 46].

În unele state, cum ar fi România, suspendarea urmăririi își găsește justificarea în necesitatea suspendării prescripției răspunderii penale, precum și în necesitatea asigurării dreptului de apărare al învinutului sau inculpatului [5, p. 115], pentru luarea unei asemenea decizii fiind solicitată prezența unuia din cele trei temeiuri, și anume:

(1) În cazul când se constată printr-o expertiză medico-legală că suspectul sau inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal, organul de cercetare penală înaintează procurorului propunerile sale împreună cu dosarul, pentru a dispune suspendarea urmăririi penale.

(2) Suspendarea urmăririi penale se dispune și în situația în care există un impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale față de o persoană.

(3) Suspendarea urmăririi penale se dispune și pe perioada desfășurării procedurii de mediere, potrivit legii (art. 312 CPP al României) [2].

În Federația Rusă, bunăoară, temeiuri pentru suspendarea urmăririi penale, potrivit dispozițiilor art. 208 alin. 1 CPP, sunt:

- 1) persoana care urmează a fi pusă sub învinuire nu a fost stabilită;
- 2) bănuitul sau învinutul se ascunde de la anchetă, sau locul aflării lui nu este cunoscut din alte motive;
- 3) locul aflării bănuitului sau învinutului este cunoscut, dar lipsește posibilitatea reală de participare a lui în cauza penală;
- 4) boala gravă temporară a bănuitului sau învinutului, confirmată prin concluzie medicală, împiedică participarea lui la acțiuni de anchetă sau alte acțiuni procesuale [14].

Observăm că în Federația Rusă urmărirea penală poate fi suspendată și în privința bănuitului, iar, potrivit prevederilor de la art. 208 alin. 4. CPP rus, doar la expirarea termenului de anchetă preliminară stabilit, cu unele excepții.

Cert este însă că suspendarea urmăririi penale este privită ca o etapă distinctă a procesului penal [10, p.19], dar care nu presupune o analiză și o interpretare a ansamblului probatoriu, pe care s-ar întemeia opinia procurorului cu privire la necesitatea închiderii definitive a unei proceduri penale, ci este un instrument legal de lăsare de către procuror a unei cauze penale în nelucrare, pe anumite temeiuri și pentru un anumit termen, fix sau imprecis.

În aceeași ordine de idei, putem concluziona că reluarea urmăririi penale după suspendare poate fi privită, ca și cealaltă formă a reluării, drept o instituție procesuală complementară, care are ca scop aducerea procesului penal pe linia de desfășurare normală.

Actualul Cod de procedură penală al Republicii Moldova, inițial, în perioada anilor 2003-2009, în general nu prevedea posibilitatea suspendării urmăririi penale, ceea ce a generat stocarea, în birourile ofițerilor de urmărire penală și ale procurorilor, a unui număr impunător al cauzelor penale nesoluționate.

Potrivit datelor statistice oficiale, raportate de Procuratura Generală, începând cu anul 2009, atunci când legiuitorul a introdus în lege posibilitatea suspendării urmăririi penale, procurorii utilizează frecvent respectiva atribuție procesuală.

Astfel, ca exemplu, în anul 2009 procurorii au dispus suspendarea urmăririi penale în 8.164 cazuri, în anul 2014 – în 16.105 cazuri, iar în anul 2019 – în 11.999 cazuri.

O analiză statistică elementară ne arată că, din numărul total de cauze în care procurorii au condus sau exercitat nemijlocit urmărirea penală, rata suspendărilor este una relativ constantă și este de circa 25-28 la sută din numărul total de cauze penale instrumentate de către procurori [6].

În prezent, art. 287¹ al CPP stabilește 5 temeiuri de suspendare a urmăririi penale, care împiedică continuarea și terminarea ei:

- 1) învinutul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau judecată, ori locul aflării lui nu este stabilit;
- 2) nu este identificată persoana care poate fi pusă sub învinuire;
- 3) în caz de refuz privind lipsirea persoanei de imunitate sau în caz de refuz de extrădare a persoanei de către un stat străin, dacă urmărirea penală nu poate fi terminată în lipsa acestei persoane;
- 4) învinutul s-a îmbolnăvit de o boală psihică sau de o altă boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal, atestată printr-o concluzie medico-legală a unei instituții medicale de stat;
- 5) a început procesul de mediere în temeiul art. 276 alin. (7).

O situație extinsă a cazurilor indicate la pct. 1), 3), 4) și, eventual, 5) ale alin. (1) din art. 287¹ este prevăzută la alineatul (2) al respectivului articol, care stipulează că, dacă în cauză sunt puse sub învinuire două sau mai multe persoane, iar temeiurile pentru suspendarea urmăririi penale nu se referă la toți învinuiții, procurorul este în drept să disjunga cauza într-o procedură separată și să suspende urmărirea penală în privința unor învinuiți sau să suspende urmărirea în întreaga cauză penală, în cazul în care urmărirea penală nu poate fi continuată fără participarea tuturor învinuiților.

La art. 287² alin. (3) Cod de procedură penală este indicat imperativ efectul de suspendării urmăririi penale, care constă în interdicția de efectuare a acțiunilor de urmărire penală.

Potrivit unor autori, specificul raporturilor juridice procesuale la etapa suspendării și reluării urmăririi penale constă în faptul că învinuitul sau persoana care e pasibilă tragerii la răspundere penală (care urmează a fi pusă sub învinuire), fie că nu are posibilitate (de exemplu, suferă de o boală gravă), fie că nu dorește (dacă se ascunde de la urmărirea penală) de a beneficia de drepturile ce îi sunt oferite de lege și, în primul rând, de dreptul la apărare [15, p. 19].

Din cuprinsul art. 287³ alin. (1) Cod de procedură penală desprindem că, după suspendare, urmărirea penală poate fi reluată, cu excepția cazului în care a fost încheiată o tranzacție, printr-o ordonanță motivată, de către procuror, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, după ce au dispărut motivele suspendării sau a devenit necesară efectuarea unor acțiuni de urmărire penală, stabilindu-se și termenul urmăririi penale.

Constituie temei al unei decizii procesuale în materie penală nu altceva decât totalitatea probeilor ce vin să confirme sau să infirme existența împrejurărilor prevăzute de lege, de care este legată posibilitatea sau obligativitatea luării unei sau altei hotărâri.

Fără a ne axa pe temeiurile de suspendare a urmăririi penale, ținem doar să menționăm că atunci când nu a fost identificată persoana care trebuie pusă sub învinuire, cazul este rezultatul unui rebut în activitatea organelor de investigații și a procurorului, or, susținem teza că *nu există infracțiuni care nu pot fi descoperite, există infracțiuni pe care organele de urmărire penală nu le-au putut descoperi* [13, p. 44-45].

Cert este că, în toate cazurile, unicul subiect procesual abilitat cu atribuția de suspendare a urmăririi penale este procurorul care o conduce sau, după caz, o exercită nemijlocit.

E de notat că reluarea urmăririi penale după suspendare parcurge o procedură asemănătoare cu suspendarea, doar că în derulare inversă.

În mod normal, reluarea urmăririi penale se dispune de către subiectul care a decis asupra suspendării – procurorul, din oficiu, sau în urma propunerii scrise înaintate de către ofițerul de urmărire penală.

În asemenea caz, călăuzindu-se de dispozițiile din cuprinsul art. 287³ Cod de procedură penală, procurorul de caz emite o ordonanță motivată, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, după ce au dispărut motivele suspendării sau a devenit necesară efectuarea unor acțiuni de urmărire penală, stabilind și termenul urmăririi penale.

Imediat venim cu precizarea că nu putem fi de acord cu excepția indicată de către legislator de a relua urmărirea penală după suspendare în cazul în care a fost încheiată o tranzacție, deoarece încheierea acesteia și, eventual, retragerea plângerii de către victimă sau împăcarea părților constituie temei de încetare a urmăririi penale, iar urmărirea penală nu poate fi încetată în afara unui proces penal aflat în desfășurare.

Cu referire la subiectul reluării urmăririi penale după suspendarea acesteia, am dori să atragem atenția cititorului la cuvântul „poate” din dispoziția art. 287³ alin. (1) CPP, care îi oferă procurorului posibilitatea de a redeschide urmărirea penală, dar nu și obligația de reluare.

Menționăm că lipsa unei norme imperative de obligare a procurorului de a relua urmărirea penală atunci când sunt motive pentru efectuarea acestei acțiuni, precum și inexistența unei sancțiuni procesuale, creează uneori premise pentru refuzul nemotivat al procurorului de a reveni la faza activă a investigațiilor, mai cu seamă atunci când învinuitul se ascunde de la urmărirea penală, fiind dat în căutare.

Un exemplu elocvent în acest sens îl reprezintă cauza de învinuire a lui A.T. de comiterea infracțiunii de muncă forțată. Potrivit învinuirii, în anul 2013, A.T., prin înșelăciune, a obținut de la două victime acordul de a munci în Federația Rusă, iar după realizarea completă a lucrărilor nu le-a achitat sumele promise de bani. În anul 2015, A.T. a fost pus sub învinuire, dar, dat fiind faptul că locul aflării acestuia nu era cunoscut, lui nu i-a fost înaintată acuzarea, ci dânsul a fost anunțat în căutare, după obținerea de către procuror a mandatului de arest în contumacie. Tot în anul 2015, procurorul a dispus suspendarea urmăririi penale în temeiul art. 287¹ alin. (1) pct. 1) CPP.

În anul 2019, A.T., aflând că fusese anunțat în urmărire internațională, a solicitat, prin intermediul apărătorului său, reluarea urmăririi penale, pentru audierea suplimentară a victimelor și ridicarea de la notar a copiilor recipiselor autentificate ale acestora, invocând repararea prejudiciului cauzat încă de până la data pornirii urmăririi penale,

fapt care ar egala cu rea-credința persoanelor care au depus plângerea penală.

Procurorul de caz, examinând cererea, a respins-o. La fel a procedat și procurorul ierarhic superior, ambii motivând necesitatea prezentării învinuitului ca temei de reluare a urmăririi penale și, respectiv, neglijând motivul necesității efectuării unor acțiuni de urmărire penală.

Ulterior, reluarea urmăririi penale a fost posibilă doar prin încheierea judecătorului de instrucție, care a considerat că argumentele apărării au fost suficient de întemeiate și clare.

Într-o altă speță, în cadrul urmăririi penale s-a constatat că X.R., urmărind scopul dobândirii ilicite și gratuite a bunurilor altei persoane, în vederea îmbunătățirii situației materiale personale, la 17.11.2018, aflându-se pe str. C., 8/1, mun. Chișinău, acționând prin intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și dorind în mod conștient survenirea lor, sub pretextul închirierii temporare a autovehiculului, în urma încheierii contractului de locațiune nr. B365CUN001 din 17.11.2018, prin inducerea în eroare și prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, a dobândit de la reprezentantul SRL „A.R.” automobilul de model „Mercedes-Benz GLE 350 D 4 Matic”, la preț de 47.682 euro, premeditat cunoscând că nu va executa angajamentele contractuale asumate și că nu va restitui mijlocul de transport primit, pe care l-a trecut în folosul său, adică l-a însușit ilegal.

Ca rezultat, în circumstanțele nominalizate, X.R., inducându-i în eroare pe factorii de decizie ai SRL „A.R.” prin prezentare ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii actului juridic anulabil și asigurându-i despre intenția de a folosi temporar mijlocul de transport vizat, cu promisiunea restituirii automobilului către proprietar conform prevederilor contractului, având de la bun început intenția să nu-și realizeze promisiunea mincinoasă și să nu execute angajamentul asumat, a însușit automobilul de model „Mercedes-Benz GLE 350 D 4Matic”, n/î B000 CUN, după care a părăsit teritoriul Republicii Moldova, deplasându-se într-o direcție necunoscută.

În urma acțiunilor ilegale săvârșite de X.R., părții vătămate SRL „A.R.” i-au fost cauzate daune materiale în proporții deosebit de mari – în sumă totală de 814.070 lei.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, X.R. a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.190 alin.(5) Cod penal – escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane cu inducerea în eroare a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii actului juridic anulabil, dacă încheierea acestuia este

determinată de comportamentul dolosiv și viclean care a produs daune în proporții deosebit de mari.

Prin ordonanța din 5 decembrie 2018, X.R. a fost recunoscut în calitate de învinuit, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunii prevăzută de art.190 alin.(5) din Codul penal.

În conformitate cu art.288 Cod de procedură penală, în cazul în care nu se cunoaște locul unde se află persoana pusă sub învinuire, precum și în cazul în care învinuitul, după înaintarea învinuirii, se ascunde de organul de urmărire penală, acesta înaintează procurorului propunere pentru dispunerea investigațiilor în vederea găsirii învinuitului. Procurorul, în baza propunerii organului de urmărire penală, după ce a studiat-o sau din oficiu, dispune, prin ordonanță motivată, căutarea învinuitului.

În privința învinuitului exista bănuiala rezonabilă de comiterea infracțiunii deosebit de grave, iar organul de urmărire penală a administrat probele pertinente, concludente și utile, care denotă faptul că X.R. este predispus de a comite mai multe infracțiuni, precum și de a se eschiva de la organul de urmărire penală.

Analizând comportamentul postinfracțional al învinuitului, s-a constatat că acesta, intenționând să se ascundă de organul de urmărire penală, s-a deplasat în România, transportând peste hotarele Republicii Moldova și autovehiculul însușit „Mercedes-Benz GLE 350 D 4 Matic”. Circumstanțele enunțate duc la concluzia că învinuitul, în scopul evitării răspunderii penale pentru faptele comise, poate să întreprindă și în continuare acțiuni în vederea împiedicării desfășurării urmăririi penale sau să se sustragă de la organul de urmărire penală. Astfel, prin ordonanța procurorului din 25 martie 2019, s-a dispus efectuarea investigațiilor în vederea căutării învinuitului. În privința acestuia a fost pornit dosarul de căutare nr.2018000000.

Potrivit ordinului interdepartamental privind aprobarea instrucțiunii privind evidența unică a dosarelor de căutare (de identificare) a persoanelor căutate, a persoanelor cu identitate necunoscută, a cadavrelor neidentificate și formarea evidențelor centralizate de căutare nr. 62/290/325/158 din 21 octombrie 2011, modificat prin ordinul interdepartamental nr. 55/260/414-O/126 din 29 august 2013, pe caz s-a dispus inițierea căutării internaționale a învinuitului X.R., cu dispunerea investigațiilor prin intermediul Biroului Național Central Interpol.

La 1 mai 2019 urmărirea penală a fost suspendată, din motiv că învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală.

Ținând cont de faptul că în cadrul investigațiilor demarate a fost stabilit locul aflării învinuitului X.R., reiterez că a apărut necesitatea efectuării procedurilor probatorii și acțiunilor de urmărire

penală, după cum urmează: înaintarea acuzării persoanei vizate; ridicarea în original a actelor de constatare și de dispoziție prin care autovehiculul supra-vizat a fost depistat și ridicat de către autoritățile ucrainene; audierea suplimentară a părții vătămate; efectuarea confruntărilor în temeiul art.287³ alin.(1) Cod de procedură penală, procurorul a dispus reluarea urmăririi penale, fixarea termenului urmăririi penale cu expedierea cauzei penale nr. 2018032000 șefului SUP al Inspectoratului de Poliție B., mun. Chișinău, pentru organizarea efectuării în continuare a urmăririi penale și desemnarea ofițerului de urmărire penală, cu informarea imediată a procurorului conducător.

În opinia specialiștilor, ordonanța de reluare a urmăririi penale nu este susceptibilă a fi atacată și, în cazul de față, nu poate fi pusă în discuție chestiunea privind respectarea principiului *non bis in idem* [4, p. 824].

Cu referire la chestiunea reluării urmăririi penale, nu poate fi neglijat dreptul procurorului ierarhic superior de a relua urmărirea penală, fie în rezultatul examinării unor plângeri în ordinea art. 299¹ Cod de procedură penală, constatând că nu au existat temeieri pentru suspendare, fie atunci când acele temeieri au dispărut și a devenit necesară efectuarea unor acțiuni de urmărire penală, însă procurorul care a dispus anterior suspendarea lipsește (a fost transferat într-o altă procuratură, a demisionat, se află în concediu etc.).

În asemenea împrejurări, reluarea urmăririi penale este precedată de soluția de *anulare a ordonanței de suspendare a urmăririi penale*, fiind utilizate pârghiile procesuale de la art. art. 53¹ alin. (2) lit. a), d) și f), combinate, după caz, cu cele de la art. 299¹ alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală.

În opinia noastră, utilizarea acestui procedeu de *anulare* este perfect argumentată, or, procurorul ierarhic superior nu își reține cauza în gestiune proprie, intervenind, în calitate de un observator cu funcții de control, în decizia anulabilă a altui procuror.

În rândurile practicienilor este vehiculată ideea că ordonanța de suspendare a urmăririi penale poate fi contestată direct judecătorului de instrucție, susținătorii acestei teze făcând trimitere la dispozițiile art. 287² alin. (1), și anume: *Despre suspendarea urmăririi penale, organul de urmărire penală este obligat să anunțe în scris victima, partea vătămată, reprezentantul ei legal, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor și să le explice dreptul de a contesta ordonanța de suspendare a urmăririi penale la judecătorul de instrucție.*

Nu putem susține această opinie, or, art. 313 alin. (1) CPP scrie clar că *plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire*

penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane, drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Aici suntem în unison cu opinia domnului Igor Dolea, care susține că *participanții la proces... pot contesta ordonanța de suspendare a procurorului ierarhic superior și judecătorului de instrucție* [4, p. 824].

În aceeași albie acționează și judecătorii de instrucție în procedura de control judiciar al procedurii pre-judiciare, relevantă în acest context fiind următoarea speță.

Avocatul părții vătămate, într-o cauză penală gestionată de procurorii PCCOCS cu privire la infracțiunea de trafic de persoane, a primit de la procurorul de caz copia de pe ordonanța de suspendare a urmăririi penale pe motiv că nu a fost identificată persoana care urmează a fi pusă sub învinuire (art. 287¹ alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală).

Interpretând formal dispozițiile art. 287² alin. (1) din Codul de procedură penală, avocatul a contestat respectiva ordonanță cu plângere judecătorului de instrucție, argumentând omisiunea organului de urmărire penală de a efectua toate acțiunile necesare până la suspendare.

Judecătorul de instrucție la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, examinând plângerea, a constatat că a fost omisă procedura de contestare a ordonanței la procurorul ierarhic superior și a dispus, prin încheiere, transmiterea plângerii în adresa procurorului-șef al PCCOCS, pentru examinare conform prevederilor art. 299¹ Cod de procedură penală.

Primind plângerea și verificând argumentele avocatului în raport cu materialele urmăririi penale, procurorul ierarhic superior, făcând uz de atribuțiile date de art. 6 pct. 37¹), 53¹ alin. (2) lit. a) și d), 299² alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală, a anulat ordonanța de suspendare a urmăririi penale, cu reluarea acesteia.

Așa cum s-a observat mai sus, unul dintre subiecții procesuali importanți în soluționarea problemei cu privire la reluarea urmăririi penale este instanța de judecată, doar în persoana judecătorului de instrucție.

Intervenția judecătorului de instrucție este însă limitată de acel *filtru* din interiorul Procuraturii, deoarece, așa cum am arătat *supra*, plângerea poate fi pusă pe rolul instanței, în cadrul procedurii de control judiciar al procedurii pre-judiciare,

doar după examinarea necorespunzătoare a acesteia (desigur, în opinia părții care se consideră defavorizată) de către procuror și procurorul ierarhic superior.

E de menționat că nu există o unitate de opinii în aprecierea efectelor încheierii judecătorești de instrucție, rezultată din examinarea unor asemenea plângeri, astfel încât unii o consideră a fi irevocabilă, iar alții, care interpretează *ad litteram* textul art. 313 alin. (6) CPP, sunt de părere că aceasta e susceptibilă de atac prin recurs, legea neprecizând ce fel de *reluare* face parte din excepțiile de irevocabilitate.

În asemenea situații, susținem practica plămădită de către judecătorii de instrucție, care indică în partea rezolutivă a încheierilor referitoare la chestiunile legate de suspendarea urmăririi penale că acestea sunt irevocabile. Or, suntem siguri că textul art. 313 alin. (6) CPP trebuie interpretat și proiectat doar asupra cazurilor în care conflictul procesual se referă la soluții de sistare permanentă a lucrărilor de procedură, pe când orice soluție de suspendare a urmăririi penale este una provizorie.

Un alt aspect ce merită a fi discutat este cel al termenului de reluare a urmăririi penale, asta – pornind de la premisa că acesta este determinat de motivele suspendării.

Astfel, dacă urmărirea penală a fost suspendată în legătură cu faptul că învinuitul a dispărut, sustrăgându-se de la urmărirea penală sau judecată, ori locul aflării lui nu este stabilit, urmărirea penală ar putea fi reluată, ținând cont de prevederile art. 60 alin. (5) Cod penal, atunci când, în rezultatul investigațiilor căutării învinuitului, dânsul a fost reținut sau a fost stabilit locul aflării lui, nu mai târziu de expirarea a 25 de ani de la data săvârșirii infracțiunii, iar prescripția nu a fost întreruptă prin săvârșirea unei noi infracțiuni, excepție făcând infracțiunile imprescriptibile. Cu această ocazie însă trebuie luată în calcul și o altă chestiune foarte importantă, anume: că încetarea urmăririi penale pe motivul expirării termenului de prescripție este un așa-zis temei de nereabilitare a persoanei, care egalează, de fapt, cu constatarea vinovăției acesteia. Tot aici trebuie reținut faptul că aplicarea prescripției față de persoana care a săvârșit o infracțiune excepțional de gravă se decide, în general, doar de către instanța de judecată.

Prin urmare, considerăm că reluarea urmăririi penale după suspendarea acesteia în legătură cu eschivarea învinuitului de la urmărirea penală trebuie dispusă, indiferent de data suspendării sau de data săvârșirii infracțiunii, ceea ce va servi drept garanție de realizare a dreptului la apărare a celui învinuit.

Credem, totodată, că urmează a se proceda la fel și atunci când urmărirea penală a fost suspendată pe motiv de refuz privind lipsirea persoanei de imunitate, refuz de extrădare a persoanei de către un stat străin, dacă învinuitul s-a îmbolnăvit de o boală psihică sau de o altă boală gravă care îl împiedică să ia parte la procesul penal (art. 287¹ alin. (1) pct. 3) și, respectiv, 4) din Codul de procedură penală).

Atunci când urmărirea penală a fost suspendată în temeiul art. 287¹ alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală, ea este reluată odată cu finalizarea medierii.

În cazul suspendării pe motiv de boală, ar fi necesară reglementarea, în calitate de temei de reluare a urmăririi penale, prezentarea unei concluzii a specialiștilor (a celor care, anterior, au formulat concluzia despre boala gravă) [12, p.132].

O situație distinctă reprezintă reluarea urmăririi penale după suspendare în temeiul art. 287¹ alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, în legătură cu faptul că nu este identificată persoana care poate fi pusă sub învinuire. În acest caz, urmărirea penală poate fi, cu siguranță, reluată în orice moment, în limitele termenului de prescripție. Generează discuții posibilitatea reluării urmăririi penale după expirarea termenului de prescripție. Pe de o parte, dacă termenul de prescripție de tragere la răspundere penală a expirat și nu a fost identificată persoana care poate fi pusă sub învinuire, s-ar impune reluarea urmăririi penale, cu ulterioara încetare a acesteia în legătură cu intervenirea termenului de prescripție. O asemenea soluție nu va afecta drepturile potențialului făptuitor, acesta nefiind supus anterior urmăririi penale. Pe de altă parte, însă, potrivit dispozițiilor art. 285 alin. (1) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspundere penală și de finisare a acțiunilor procedurale, în cazul în care, pe temei de nereabilitare, legea împiedică continuarea acesteia. Altfel spus, încetarea trebuie să fie personalizată, ceea ce e posibil doar atunci când este identificat făptuitorul.

În literatura de specialitate această problemă este privită în mod diferit. Unii autori consideră că dosarele privind infracțiunile nedescoperite nu trebuie suspendate, ci e necesară continuarea investigațiilor în modul prevăzut de lege [12, p. 134]. Alții însă sunt convinși că este necesară aplicarea regulii, potrivit căreia ancheta, în asemenea cazuri, este efectuată doar înăuntrul termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, iar la expirarea acestui termen investigațiile se sistează [8, p. 376].

Aceeași opinie e susținută și de alți cercetători [7, p. 35].

Concluzionând, ne exprimăm opinia că, în orice caz, înainte de clasarea procesului penal, urmărirea penală trebuie reluată, iar acest aspect îl vom aborda în egală măsură și în legătură cu examinarea instituției de suspendare condiționată a urmăririi penale.

Cu titlu de exemplu, aducem cauza de învinuire a lui V.M. de comiterea infracțiunii prevăzută la art. 88, pct. 1 Cod penal (aprobat prin Legea RSSM din 24.03.1961, cu modificările și completările ulterioare).

Omorul intenționat a fost comis în anul 1999. Învinuitul a fost anunțat în căutare, în privința lui fiind eliberat un mandat de arestare în contumacie, iar urmărirea penală a fost suspendată în anul 2010.

În anul 2014, prin intermediul apărătorului său, V.M. a depus procurorului o cerere de încetare a urmăririi penale pe motivul intervenirii termenului de prescripție, argumentând și solicitarea prin dispozițiile art. 46 Cod penal (redacție veche), potrivit cărora termenul general de prescripție nu putea depăși 15 ani din ziua săvârșirii infracțiunii.

Examinând cererea învinuitului în corelație cu materialele cauzei penale, procurorul-șef al Procuraturii mun. Chișinău, dat fiind că procurorul care dispusese suspendarea nu mai activa în organele procuraturii, a decis anularea ordonanței de suspendare a urmăririi penale, pe motiv că este necesară efectuarea unor acțiuni de urmărire penală (or, la acel moment, locul aflării învinuitului nu fusese stabilit) și a dispus efectuarea în continuare a urmăririi penale unui alt procuror.

Ulterior, procurorul de caz a dispus încetarea urmăririi penale pe motivul intervenirii termenului de prescripție și a clasat procesul penal în cauză, constatând că infracțiunea fusese comisă doar de către V.M. și că, respectiv, nu era necesară continuarea investigațiilor pe caz.

Totodată, considerăm că dispozițiile normelor de procedură penală care reglementează instituția de reluare a urmăririi penale după suspendarea acesteia ar putea și trebuie să fie modificate, pentru înlăturarea unor goluri legislative, dar și pentru a evita orice interpretări neuniforme ale scenariilor de care trebuie să se ghideze actorii procesuali la punerea în aplicare a acestei instituții.

Pentru a fi mai expliciti, vom reda mai jos textul actual al normei care se propune a fi modificată, precum și textul aceleiași articol al Codului de procedură penală în redacția pe care o considerăm necesară.

Art. 287³ alin. (1) CPP (redacția actuală):

(1) Urmărirea penală **poate fi** reluată, **cu excepția cazului în care a fost încheiată o tranzacție**, printr-o ordonanță motivată, de către procuror, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, după ce au dispărut motivele suspendării sau a devenit necesară efectuarea unor acțiuni

de urmărire penală, stabilindu-se și termenul urmăririi penale.

Art. 287³ alin. (1) CPP (redacția propusă):

(1) Urmărirea penală **este** reluată, printr-o ordonanță motivată, de către procuror, la propunerea organului de urmărire penală sau din oficiu, după ce au dispărut motivele suspendării sau a devenit necesară efectuarea unor acțiuni de urmărire penală, stabilindu-se și termenul urmăririi penale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Nr.122-XV din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
2. Codul de procedură penală al României. Legislație. just.ro/Public/DetaliiDocument/185907 (vizitat 15.11.2020).
3. Dima E., Cobeț D., Manea L. *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*. Chișinău: ARC, 2007. 2240 p.
4. Dolea Ig. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (comentariu aplicativ): Textul cu modificările legislative operate până la 1 mai 2020*. Chișinău: Cartea Juridică, 2020. 1408 p.
5. Neagu I. *Tratat de procedură penală: partea specială*. Ed. a 2-a, revizuită și adnotată. București: Universul juridic, 2010. 679 p.
6. Rapoartele publice ale Procuraturii Generale. <http://procuratura.md/> (vizitat 20.11.2020).
7. Бажанов С.В. Изменение оснований приостановления предварительного расследования. В: *Законность*, 1997, № 10, с.35-36.
8. Божьев В.П. и др. Уголовный процесс. Учебник для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция». 3-е изд., испр. и доп. Москва: Спарк, 2002. 704 с.
9. Жогин Н.В., Фаткуллин Ф.Н. Предварительное следствие в советском уголовном процессе. Москва: Юрид. лит., 1965. 367 с.
10. Кенжаев Х.Ж. Актуальные проблемы приостановления предварительного следствия. Дис. канд. юрид. наук. Москва, 1995. 165 с.
11. Кургинян С.М. Приостановление и возобновление предварительного следствия и прокурорский надзор за соблюдением законности в этой деятельности. Дис. канд. юрид. наук. Москва, 1967. 182 с.
12. Рябчиков В.В. Приостановление и возобновление предварительного расследования. Дис. канд. юр. наук. Владимир: ВЮИФСИН, 2006. 198 с.
13. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса. Т.2. Москва: Наука, 1970. 616 с.
14. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации. <https://www.zakonrf.info/upk/208/> (vizitat 15.11.2020)
15. Шагинян А.С. Приостановление предварительного следствия: Автореф. дис. канд. юрид. наук. Томск. 2001. 24 с.

